

Happy Smart Cities

Z OBSAHU

TÉMA ČÍSLA IN DAYS ŽILINA – NOVÝ PRÍSTUP K INOVÁCIÁM

Inovácie môžu pomôcť rozvoju regiónov – ak majú zadávateľa

Saďme stromy, ktoré nevidíme vyrásť.
Samosprávy potrebujú dlhodobú víziu

Technológie nestačia.
Inovácie potrebujú zmenu myslenia

Dáta ako základ klimatekovej odolnosti

Samospráva by nemala byť len ako prietokový ohrievač

VEREJNÝ PRIESTOR

Verejný priestor, ktorý funguje pre všetkých

CHCEME INOVÁCIE – ALE INAK

Niekedy sa po nedeľných televíznych diskusiách pristihnem pri zvláštnom pociate – rozmýšľam, či je to realita, alebo len akýsi zlý sen. Výber tém, absencia nadhľadu, neschopnosť pomenovať skutočné priority tejto krajiny. A namiesto riešení často iba priestor pre seba prezentáciu.

Možno aj preto čoraz častejšie počúvame vetu: „Ja to už ani nepozná – veď mi nemajú čo povedať.“

A to je problém.

Pretože Slovensko dnes nepotrebuje viac slov. Potrebuje viac výsledkov.

Je realitou, že za posledných 35 rokov sme – aj s významnou podporou európskych zdrojov – nedokázali udržať ani to, čo generácia pred nami vybudovala v porovnateľnom čase zo štátneho rozpočtu. Niečo teda v systéme nefunguje.

Nie je v poriadku, že ekonomiku krajiny drží niekoľko veľkých fabriek. Nie je v poriadku, že ich odstávka znamená výkyvy v zahranično-obchodnej bilancii. A nie je v poriadku ani to, že nové, silné slovenské firmy vznikajú len sporadicky – a keď už vzniknú, často končia v rukách zahraničných vlastníkov.

Ak chceme hovoriť o inováciách, musíme si úprimne priznať jednu vec:

Podpora inovácií na Slovensku je stále viac formálna než reálna.

Počítame vyčerpané prostriedky. Menej už meriame reálny dopad. Deklarujeme podporu výskumu a vývoja. Menej vytvárame prostredie, kde sa inovácie dokážu uplatniť.

Chýba nám niečo zásadné:
funkčný trh s inováciami.

Máme pritom to najcennejšie – ľudí. Tvorivých, vzdelaných, schopných. Žijú v regiónoch. A napriek tomu ich nechávame odchádzať. Nie preto, že by doma neboli peniaze. Ale preto, že doma často nie je príležitosť.

Nie je to len o dotáciách.

Nie je to o jednorazových projektoch.

A už vôbec nie o inkubátoroch, ktoré skončia spolu s financovaním.

Inovatívny podnik nepotrebuje „prežiť projekt“.
On potrebuje **trh, zákazníka a možnosť rásť.**

A práve tu prichádza kľúčová úloha miest a obcí.

Mestá a regióny nemajú byť iba pasívnymi prijímateľmi riešení. Majú byť **aktívnymi zadávateľmi inovácií**. Majú vytvárať reálne prostredie, kde sa nové riešenia testujú, overujú a následne škálujú.

Preto hovoríme o potrebe **Living Labov**.

Preto hovoríme o potrebe **regionálneho inovačného trhu**.

A preto vznikol aj projekt **inDays**.

InDays nie je konferencia.

Je to iniciatíva.

Iniciatíva, ktorá spája mestá, podnikateľov, výskum a štát.

Iniciatíva, ktorá chce vytvoriť dopyt po inováciách priamo v regiónoch.

Iniciatíva, ktorá vychádza zdola – tam, kde inovácie prirodzene vznikajú.

Sme radi, že o týchto témach sme diskutovali v Žiline – v meste, ktoré má potenciál byť lídrom regionálnych inovácií. A vážime si, že túto diskusiu vedíme spolu so zástupcami vlády aj samospráv.

Pretože ak chceme, aby Slovensko bolo inovatívnou krajinou, musíme začať meniť prístup.

Chceme inovácie.

Ale chceme ich inak.

Nie zhora nadol, ale zdola nahor.

Nie na papieri, ale v praxi.

Nie ako cieľ, ale ako nástroj reálneho rozvoja.

A najmä – chceme, aby prinášali hodnotu tam, kde vznikajú.

V našich mestách.

V našich regiónoch.

Doma.

Vladimír Jurík

Inovácie môžu pomôcť rozvoju regiónov – ak majú zadávateľa

„Inovácie musia vychádzať z miest. Inak sú zbytočné“, povedal Jozef Božik, predseda ZMOS, keď sme ho požiadali o rozhovor na tému inovácie.

Ste skúseným komunálnym politikom, primátor aj predseda ZMOS. Čo vás dnes v tejto práci najviac limituje – a čo chcete zmeniť?

Na rovinu: najviac ma brzdí neefektívnosť. Práca primátora aj predsedu ZMOS je o výsledkoch. Nie o dojmoch. A výsledky nevznikajú tam, kde je alibizmus alebo neschopnosť. Za tie roky som sa naučil veľmi rýchlo rozlíšiť, kto veci posúva dopredu a kto ich len simuluje. A to na všetkých úrovniach – od samosprávy až po štát. Ak mám hovoriť ofenzívne: Slovensko nepotrebuje viac diskusií. Potrebuje viac dokončených projektov. A presne na toto sa chcem v ďalšom období sústrediť – nastaviť prostredie tak, aby sa veci nielen plánovali, ale aj dokončovali.

Čo konkrétne vám dlhodobu prekáža v komunikácii so štátom?

Nedostatok kontinuity a odbornosti. Opakovane rokujeme s ľuďmi, ktorí sa agendu ešte len učia. Keď ju konečne zvládnú, prídu ďalší. A proces sa začína odznova. To nie je systémové riadenie – to je improvizácia. Rozumiem politickej realite, že si nové vedenia vyberajú vlastných ľudí. Ale na odbornej úrovni musí existovať stabilita. Lebo títo ľudia rozhodujú o miliónoch eur. A ak nie sú pripravení, následky nenesú oni – nesú ich mestá a občania.

Prečo podľa vás nevzniká viac inovácií priamo v mestách a regiónoch?

Lebo systém je nastavený opačne, než by mal byť. Inovácie nemajú vzniknúť „zhora“.

Nemôžu byť diktované ministerstvom. Inovácia, ktorá nevychádza z reálnej potreby mesta, je len drahý experiment. Mestá presne vedia, čo potrebujú – preto by mali byť zadávateľom.

A práve tu vidím veľký priestor pre zmenu:

- zadávanie riešení na základe dát,
- testovanie v malom rozsahu,
- rýchle škálovanie úspešných riešení.

Preto považujem koncept living labov za veľmi praktický nástroj. Umožňuje overiť riešenie rýchlo, lacno a v reálnych podmienkach. A keď funguje, vieme ho preniesť do ďalších miest.

Kto má byť lídrom spolupráce medzi mestami, firmami a výskumom?

Jednoznačne mestá. Ale nie intuitívne – dátovo. Ak chceme, aby projekty fungovali, musíme ich vedieť obhájiť číslami. Tak, ako podnikateľ musí banke preukázať návratnosť investície, aj verejné projekty musia mať merateľný prínos. Obdobie „rozdávania peňazí“ splnilo svoju úlohu – infraštruktúru sme dobudovali.

Teraz sa musíme posunúť ďalej:

- hodnotiť ekonomické aj spoločenské dopady,
- zvažovať návratnosť investícií,
- pracovať efektívnejšie s verejnými zdrojmi.

Aj preto považujem konferenciu inDays za dôležitú. Je to presne priestor, kde sa má otvoriť diskusia o tom, ako nastaviť nové programové obdobie tak, aby peniaze prinášali výsledky.

Ako môžu inovácie konkrétne pomôcť rozvoju regiónov?

Z pohľadu primátora je to veľmi konkrétne. Vieme identifikovať problémy – doprava, energia, služby, kvalita života – a vieme na ne cielene aplikovať riešenia.

Z pohľadu predsedu ZMOS je moja ambícia širšia:

- prepájať mestá medzi sebou,
- prepájať ich s expertmi a firmami,
- iniciovať projekty s reálnym dopadom.

Ale kľúčová vec je iná: rozvoj regiónov nie je o budovách, ale o ľuďoch.

Dnes čelíme odlivu talentov. Ľudia odchádzajú. A ja nechcem len pomenúvať problém.

Chcem pracovať na riešení:

- zlepšiť kvalitu života v mestách,
- vytvárať príležitosti,
- posilniť dôvody, prečo tu zostať.

Slovensko má jednu obrovskú konkurenčnú výhodu – bezpečnosť. To nie je samozrejmosť. To je hodnota. A na nej vieme stavať. Ak k tomu pridáme kvalitné služby, fungujúce mestá a perspektívu pre mladých, ľudia sa nebudú len vracaať. Oni tu budú chcieť zostať.

Aké tri konkrétne priority chcete presadiť ako predseda ZMOS v najbližších 2 rokoch?

Posilnenie financovania samospráv, zrýchlenie digitalizácie verejných služieb a väčšia podpora investícií do infraštruktúry v mestách a obciach.

Ktorý typ inovácií má podľa vás najväčší potenciál pre slovenské mestá – a prečo?

Najväčší potenciál majú praktické inovácie v doprave, energetike a digitálnych službách, pretože prinášajú konkrétny úžitok obyvateľom a zároveň pomáhajú samosprávam hospodáriť efektívnejšie.

Čo by ste na Slovensku okamžite zmenili v systéme eurofondov, keby ste mali tú možnosť?

Zjednodušil by som administratívu a skrátil schvaľovacie procesy. Mestá a obce potrebujú menej byrokracie a viac reálne dostupných zdrojov na rozvoj.

Ako má podľa vás vyzeráť ideálne „smart mesto“ o 10 rokov – realisticky, nie marketingovo?

Mesto, ktoré efektívne využíva technológiu na dopravu, manažment energetiky, správu vecí verejných, vzdelávanie a komunikáciu, ale zároveň zostáva dostupné, bezpečné, transparentné, otvorené a praktické pre každodenný život ľudí.

V čom chcete byť ako predseda ZMOS iný než doteraz?

Nemám dôvod byť iný. Chcem pokračovať v presadzovaní rozumných riešení a iniciatív prinášajúcich vyššiu kvalitu služieb a života občanov v našich mestách a obciach.

Vladimír Jurík

Zdroj: www.freepik.com

Taiwan – zaujímavá krajina s inšpiratívnymi ľuďmi

Vedúci Taipejskej reprezentačnej kancelárie v Bratislave, pán Nan-Yang Lee, je skúsený diplomat s úspešnou kariérou v oblasti medzinárodných vzťahov, vrátane pôsobenia v Spojených štátoch a Írsku. Pán Lee, ktorý momentálne pôsobí vo svojom druhom funkčnom období na Slovensku a jeho pôsobenie je na úrovni veľvyslanca, má k našej krajine hlboký osobný vzťah. Ako oddaný budovateľ mostov je pán Lee hnacou silou vzťahov medzi Taiwanom a Slovenskom. Úspešne podporuje množstvo významných projektov bilaterálnej spolupráce a výrazne posilňuje väzby medzi oboma národmi. Okrem jeho diplomatických úspechov sú obzvlášť dojemné a inšpirujúce osobné skúsenosti, o ktoré sa podelil počas rozhovoru.

Váš osobný príbeh je veľmi pôsobivý – čo všetko ste zvažovali, keď ste sa rozhodli vrátiť na Taiwan po štúdiu v Spojených štátoch, napriek všetkým výzvam a očakávaniam vo vašom okolí?

Po štúdiu v Spojených štátoch som si uvedomil, že v tom čase boli USA pred Taiwanom tak z hľadiska životných podmienok, ako aj hospodárskeho rozvoja. To mi tiež pomohlo pochopiť, prečo sa toľko študentov z celého sveta rozhoduje študovať práve tam.

Namiesto toho, aby ma táto prispasť odradila, podnietila ma k hlbšiemu

zamysleniu sa nad potenciálom Taiwanu a nad mojou vlastnou zodpovednosťou. Veril som, že Taiwanci sú pracovití, odolní a schopní – a že by sme mali byť schopní vybudovať našu vlastnú krajinu na rovnako vysokej úrovni. Toto presvedčenie sa pre mňa stalo zlomovým bodom. Rozhodol som sa, že sa vrátim na Taiwan, pretože som chcel prispieť k jeho rozvoju a byť súčasťou jeho pokroku.

Ďalším dôležitým faktorom bola geopolitická situácia. V tom čase čelil Taiwan vonkajšiemu tlaku a hrozbám zo strany Číny, čo posilnilo moje povedomie o poslaní chrániť svoju krajinu a prispievať k jej rozvoju. Pýtal som sa sám seba: keby sme sa všetci rozhodli odísť, kto by sa postavil na ochranu Taiwanu?

Samozrejme, takto som neuvažoval len ja. Mnohí Taiwanci, ktorí študovali alebo pracovali v Spojených štátoch, sa neskôr rozhodli vrátiť domov a priniesli so sebou vedomosti, skúsenosti a silné odhodlanie budovať budúcnosť Taiwanu. Známym príkladom je Morris Chang, ktorý sa po dlhej a úspešnej kariére v ame-

rickom polovodičovom priemysle vrátil na Taiwan a založil spoločnosť Taiwan Semiconductor Manufacturing Company, globálneho lídra vo výrobe polovodičov. Ďalším príkladom je Stan Shih, ktorý si vďaka medzinárodným skúsenostiam vybudoval kariéru na Taiwane a je spoluzakladateľom spoločnosti Acer, kľúčového hráča v globálnom odvetví informačných a komunikačných technológií (IKT). Svojím spôsobom sa považujem za súčasť tejto generácie, ktorá sa rozhodla vrátiť, investovať na Taiwane a pomáhať formovať jeho premenu.

Keď sa na to spätne pozriete, aký vplyv malo toto rozhodnutie na vašu kariéru?

Po návrate som sa rozhodol pracovať vo verejnom sektore, kde som sa zameriaval na mediálnu politiku, zahraničné vzťahy a medzinárodnú spoluprácu. To mi umožnilo pôsobiť na pomedzí komunikácie, správy vecí verejných a diplomacie a podieľať sa na prepojení Taiwanu so svetom.

Postupom času mi bola zverená väčšia zodpovednosť, vrátane funkcie prezidentského hovorca a neskôr aj vedúcej pozície v rámci prezidentskej kancelárie. Mal som tak možnosť sledovať premenu Taiwanu „z prvej línie“ – nielen pokiaľ ide o jeho technologický a hospodársky rast, ale aj o to, ako sa diplomaticky profiluje a spolupracuje s medzinárodným spoločenstvom.

Keď sa na to pozerám z dnešného pohľadu, toto rozhodnutie vôbec neľutujem. Rozvoju Taiwanu pomohli aktivity mnohých rôznych sektorov. Kým niektorí pomáhali budovať priemyselné odvetvia svetovej úrovne, iní sa zasadzovali o posilnenie inštitúcií, formovanie politiky a rozširovanie globálnej prítomnosti Taiwanu. Svoju úlohu vnímam ako súčasť tohto širšieho úsilia – pomáhať šíriť príbeh Taiwanu, presadzovať jeho zahraničnú politiku a podporovať jeho neustály pokrok na globálnej scéne.

Mnohí mladí ľudia sa dnes rozhodujú zostať v zahraničí – prečo si myslíte, že návrat domov je stále dôležitý?

Návrat domov zostáva dôležitý, pretože je to spôsob, ako priamo prispieť k rozvoju vlastnej spoločnosti a vrátiť niečo miestu, odkiaľ pochádzate a ktoré vás formovalo. Hoci krajiny ako Spojené štáty ponúkajú skvelé pracovné príležitosti a priemyselné klustre, verím, že Taiwan má jedinečnú energiu – dynamické a odolné prostredie, v ktorom sa jednotlivci môžu presadiť a dosiahnuť významný vplyv.

Aké sú najväčšie prekážky, ktoré bránia talentovaným mladým ľuďom v návrate do ich domovských krajín?

Medzi najvýznamnejšie patria často kariérne príležitosti a odmeňovanie, ako aj rozsah a rozmanitosť odvetví v porovnaní s väčšími ekonomikami. Okrem toho zohrávajú dôležitú úlohu aj obavy týkajúce sa dlhodobého kariérneho rastu, pracovného prostredia a možnosti naďalej pôsobiť na globálnej scéne.

V konečnom dôsledku nie je rozhodnutie o návrate len o tom, kde sa nachádzajú príležitosti, ale aj o tom, kde má človek pocit, že môže prispieť najviac a dosiahnuť najväčší dlhodobý vplyv.

Taiwan je často vnímaný ako svetový líder v oblasti inovácií. Aký význam mal návrat talentov pre dosiahnutie tohto úspechu? Čo by podľa vás mohli vlády robiť lepšie, aby prilákali späť svoje najschopnejšie mozgy?

Úspech Taiwanu v oblasti inovácií úzko súvisí s návratom a cirkuláciou talentov. Z môjho pohľadu sú talenty tým najdôležitejším faktorom - bez tých správnych ľudí nemôžu byť postupy a zdroje plne účinné.

Aby priťahli talenty, vlády by sa mali zamerať na vytvorenie spravodlivého, efektívneho a transparentného prostredia, v ktorom sa talenty môžu rozvíjať a prispievať.

Na Taiwane poskytujú silné priemyselné základy – ako napríklad vedecký park v Hsinchu a ďalšie – priaznivé prostredie pre inovácie a podnikanie, a to vďaka administratívnej jednoduchosti a systému jediného kontaktného miesta, ktoré pomáhajú zefektívniť procesy pre firmy a startupy.

Tieto faktory v kombinácii s úzkou spoluprácou medzi vládou, priemyslom a vzdelávacími inštitúciami pomáhajú vytvárať ekosystém, v ktorom sa môžu talentovaní ľudia rozvíjať a zanechať stopu, vďaka čomu je rozhodnutie vrátiť sa domov prirodzeným krokom.

Aké konkrétne opatrenia alebo ekosystémové faktory na Taiwane pomohli udržať alebo prilákať späť talentovaných ľudí?

Silnou stránkou Taiwanu je jeho integrovaný priemyselný ekosystém, efektívna administratíva a úzka spolupráca medzi vládou a priemyslom – faktory, ktoré spolu vytvárajú prostredie, v ktorom môžu talentovaní ľudia nielen zostať, ale aj sa vrátiť a zmysluplne ho rozvíjať.

Okrem toho sa technologické politiky a programy rozvoja talentov na Taiwane často pripravujú v spolupráci s podnikmi, čím sa zabezpečuje, že odborná príprava a vzdelávanie úzko zodpovedajú skutočným potrebám priemyslu.

Tento prístup umožňuje talentom hladší prechod do pracovného života a vidieť hmatateľné výsledky svojho prínosu. V dôsledku toho jednotlivci majú väčšiu tendenciu vnímať svoju prácu ako niečo, čo má skutočný význam. A to posilňuje udržať talenty doma ako aj ochotu sa vrátiť.

Aký odkaz by ste adresovali vedúcim predstaviteľom a tvorcom politik ohľadom dôležitosti investovania do ľudí, a nie len do infraštruktúry?

Verím, že infraštruktúra a ľudský kapitál sa navzájom dopĺňajú a obidve sú nevyhnutné. Infraštruktúra poskytuje základ pre rozvoj a vytvára podmienky pre rast, ale práve ľudský kapitál skutočne umožňuje, aby systém fungoval a neustále

sa inovoval. Bez kvalifikovaných ľudí nedokáže ani tá najlepšia infraštruktúra naplno využiť svoj potenciál.

V rámci našej spolupráce v oblasti polovodičov medzi Taiwanom a Slovenskom sme napríklad podporili zriadenie laboratórií pre polovodiče na Vysoké škole technickej v Bratislave a na Slovenskej akadémii vied, čím zároveň pomáhame podporovať miestne talenty a technické kapacity.

Ako odkaz pre tvorcov politik by som rád zdôraznil, že budovanie a udržiavanie kontaktov s talentovanými ľuďmi je dlhodobou investíciou. Rovnako dôležité je, aby vlády vytvárali priaznivé prostredie na udržanie talentov – prostredie, ktoré podporuje inovácie, pomáha začínajúcim podnikom a poskytuje mladým ľuďom jasné možnosti rastu. Ak vláda vystupuje ako silný partner a podporovateľ mladej generácie, je oveľa pravdepodobnejšie, že krajina si udrží svoje talenty a naplno zúročí svoj potenciál.

Ako by ste opisali súčasný prístup Taiwanu k spolupráci s medzinárodným spoločenstvom a aké poslanstvo by ste chceli odkázať Slovensku a ďalším partnerom zo strednej a východnej Európy?

Súčasná spolupráca Taiwanu s medzinárodným spoločenstvom sa zameriava na premenu našich domácich silných stránok na oblasti globálnej spolupráce. Patria sem naše kapacity v oblasti technológií, správy vecí verejných, zdravotníctva, poľnohospodárstva, zelenej energie a miestneho rozvoja. Namiesto toho, aby sme tieto silné stránky jednoducho exportovali, snažíme sa ich premeniť na riešenia založené na spolupráci, ktoré nám a našim partnerom umožnia spoločný rast.

Týmto prístupom sa Taiwan snaží byť spoľahlivým partnerom – partnerom, ktorý stavia na dôvere, spoločných hodnotách a praktickej spolupráci. Prezentujeme sa ako „dôveryhodná demokracia“, „dôveryhodný technologický partner“ a „dôveryhodný partner“, ktorý je odhodlaný pozitívne prispievať k medzinárodnému spoločenstvu.

Naším priateľom na Slovensku a v celej strednej a východnej Európe chce Taiwan ponúknuť spoluprácu, výmenu skúseností a budovanie vzájomne prospešných partnerstiev. Tešíme sa na prehĺbenie spolupráce a spoločný rast v duchu otvorenosti, dôvery a spoločnej prosperity.

*Rozhovor pripravila: Petra Rummelová
Preklad a redakčná úprava: Jana Juríková*

SAĎME STROMY, KTORÉ NEUVIDÍME VYRÁŠŤ.

Samosprávy potrebujú dlhodobú víziu

Slovenské samosprávy majú potenciál rozvoja. Príležitosť však využijú len vtedy, ak prestanú čakať na pokyny zhora a začnú konať spoločne, odvážne a s dlhodobou víziou. Zhodli sa na tom účastníci Mayor's Cafe, tradičného diskusného formátu Smart Cities klubu. Stretnutie zástupcov samospráv s odborníkmi sa konalo v rámci konferencie Slovensko na ceste k Smart Cities na podujatí inDays Summit v Žiline.

„Vždy som obdivoval zakladateľov arborét. Konečného výsledku sa nedožili, no napriek tomu ich zakladali,“ povedal moderátor diskusie **Vladimír Jurík**. Upozornil tak na to, že ak chcú samosprávy dosahovať skutočné výsledky, musia pozerieť za hranicu jednotlivých volebných období. „Našou zbraňou musí byť trpezlivosť,“ povedal zakladateľ Smart Cities klubu s tým, že samosprávy by mali prestať čakať na výzvy. Naopak, mali by samy určovať potreby, zadávať úlohy a vytvárať trh s inováciami.

Príkladom aktívneho prístupu je Žilina. „Úlohou samosprávy je vytvárať podmienky,“ vyjadril filozofiu hostiteľského mesta primátor **Peter Fiabáne**. „Ak dáte ľuďom, organizáciám a všetkým, ktorí chcú niečo tvoriť, slobodu, dôveru a rešpekt, tak na Slovensku dokážete aj v týchto zložitých dobách tvoriť skvelé veci,“ povedal. Kľúčové je prepájanie aktérov a budovanie partnerstiev. Práve tak sa napríklad v Žiline podarilo vybudovať úspešný energetický podnik.

NESTAČÍ LEN MÍŇAŤ PENIAZE

Práve to sú oblasti, do ktorých by mali smerovať investície. „Na Slovensku nám chýba pohľad do budúcnosti. Musíme merať výsledky a investovať do toho, čo naozaj potrebujeme,“ povedal minister investícií, regionálneho rozvoja a informa-

tizácie **Samuel Migal**. Vyzdvihol pritom dôležitosť inovácií pre všetky regióny. Upozornil však na fakt, že na mnohých miestach má Slovensko stále investičný dlh. To by nemal byť dôvod na to, aby sa prostriedky neinvestovali rozumne. „Mohli by sme míňať peniaze z eurofondov len preto, aby sa minuli. Ale mali by sme sa pozrieť na reálne dáta, čísla a projekty, aby sme ich vynakladali zmysluplne. „Eurofondy majú byť na to, aby nás posunuli vpred,“ zdôraznil.

Dôležitosť prípravy na efektívne čerpanie zdrojov zdôraznil aj predseda Združenia miest a obcí Slovenska. **Jozef Božik** však pripomenul viacero výziev, ktorým samosprávy musia čeliť – od vyľudňovania až po modernizačný dlh. Apeloval pritom na férovejšie rozdelenie zdrojov aj pre menšie obce. Problémom pritom nie sú len eurofondy. Financovanie samospráv podľa neho dlhodobo nie je nastavené dostatočne. Slovenské obce a mestá napríklad v porovnaní s Českom výrazne zaostávajú. „Je rok 2026. Máme prognózu, že na podielových daniach dostaneme 2 miliardy 416 miliónov eur. České mestá a obce dostanú tento rok 15,5 miliardy eur,“ poukázal na značnú nerovnosť. Nejde podľa neho o otázku posledných piatich či desiatich rokov – už v roku 2004 dostali české samosprávy približne šesťnásobok toho, čo slovenské.

KOLÁČ TREBA ZVÄČŠIŤ

Situácia pritom jednoduchšia nebude. Naopak, nové programové obdobie ráta s väčším dôrazom na efektivitu vynaložených prostriedkov. „Európska únia musí reagovať na vážne dynamické zmeny vo svete. Strácame konkurencieschopnosť, prepadáme sa na svetových trhoch, čelíme demografickým problémom,“ zhrnul výsledky hodnotiacej správy Ladislav Šimko. Splnomocnenec vlády SR pre Národný a regionálny partnerský plán tak ozrejmil dôvody, pre ktoré sa mení spôsob eurofondov. Pripustil, že nás čakajú aj bolestivé reformy.

Podľa Vladimíra Juríka treba zmeniť aj pohľad na financovanie. „Vždy je boj o peniaze a každý si chce odtrhnúť čo najviac. Argumentuje sa veľkosťou, hustotou osídlenia a podobne. Ale stále ide o delenie toho istého koláča. Náš prístup je iný. My rozmýšľame nad tým, ako ten koláč zväčšiť,“ dodal.

Práve tu môže pomôcť projekt STICS. Smart transformačné a inovačné konzorcium Slovensko prináša do slovenských miest koncept takzvaných živých laboratórií. **Kým v inovačných centrách sa inovácie vyvíjajú, v Living Laboch sa testujú.** „Za veľmi malé peniaze si v nich vieme overiť, či projekty môžu byť úspešné. Ak áno, potom ich môžeme šíriť do ďalších miest,“ upresnil V. Jurík. Projekt financovaný z programu EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR už na Slovensku prebieha.

O ROK V MICHALOVCIACH

Zapojiť sa doň môžu samosprávy, komerčné subjekty, ale i aktívni občania. Manažér pre stratégiu, inovácie a implementáciu Smart Cities klubu Jaroslav Kacer využil prítomnosť zástupcov samospráv a predstavil im najmä možnosť zapojenia ako STICS Follower. Obciam sprístupní nové riešenia, inšpirácie i praktické skúsenosti v oblasti inovácií a ponúkne im miesto priamo tam, kde sa nápady menia na realizovateľnú prax.

Diskusný formát Mayor's Café sa uskutočnil v rámci širšieho podujatia inDays Summit. Ide o putovné podujatie – po Žiline sa bude budúci rok konať v Michalovciach. Práve metropola Zemplína je príkladom, že geografická poloha nie je prekážkou rozvoja. Primátor Miroslav Dufinec predstavil viacero inovatívnych projektov, ktoré sa mestu na východnom Slovensku už podarilo zrealizovať. „Je to taký predvoj možno budúceho Living Labu v Michalovciach a príklad toho, ako si môžeme ako mestá zdieľaním informácií pomáhať,“ dodal.

Diskusia pokračovala aj po oficiálnom programe – tém o budúcnosti slovenských miest a obcí totiž zostáva viac než dosť.

Slovensko je súčasťou Európskej únie už 22 rokov. Projekty financované z fondov Európskej únie sa týkajú každého z nás. Aj podujatie summit inDays Žilina 2026 sa koná vďaka podpore Európskej únie prostredníctvom Programu Slovensko a Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, ktoré prevzalo záštitu nad podujatím.

Projekt STICS je financovaný EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci Smart transformačné a inovačné konzorcium Slovensko (STICS) č. 09I02-03-V01-00011.

Miloslav Surgoš

Mayor's Café

Samuel Migal a Peter Fiabáne

Vladimír Jurík a Ladislav Šimko

Katarína Heneková

Slovenské samosprávy chcú inovovať, no brzdia ich roztrieštené dáta, nedostatok odborníkov, krátkodobé politické uvažovanie aj nefunkčné verejné obstarávanie. Peniaze pritom často nie sú hlavným problémom. O tom, ako uľahčiť prenikanie inovácií do každodenného života samospráv, sa hovorilo na konferencii Slovensko na ceste k Smart Cities. Tá bola súčasťou podujatia inDays Summit v Žiline. Konferencia Smart Cities klubu bola rozdelená do štyroch tematických blokov.

„Celý svet prechádza búrlivým obdobím. Veľmi záleží na tom, ako sa naň pripravíme. Buď sa tej výzve postavíme, alebo budeme čakať, ako sa situácia vyvinie. V tom prípade nás však môže prichádzajúca búrka zastihnúť nepripravených,“ otvoril druhý deň konferencie primátor Žiliny Peter Fiabáne. „Pripravení budú tí, ktorí sa stanú lídrami a získajú náskok. Koncept smart city totiž nie je len o technologických riešeniach, ale predovšetkým o zmene myslenia,“ dodal.

AKO PRINIESTŤ INOVÁCIE DO SAMOSPRÁV

Problémom inovácií nie sú chýbajúce zdroje, skôr schopnosť projekty komunikovať verejnosti, realizovať a udržať. Panelová diskusia priniesla zaujímavú výmenu názorov podporenú skúsenosťami z rôznych oblastí verejného života.

Primátor Žiliny spomenul napríklad obrovskú dátovú roztrieštenosť, ktorá samosprávam komplikuje život. Mestá hľadajú spôsoby, ako s dátami efektívne pracovať, platovo však nemôžu konkurovať súkromnému sektoru. Účastníci sa zhodli, že bez otvorených, verejne dostupných a zdieľaných dát nemožno vybudovať funkčný trh s inováciami.

Podľa zakladateľa Smart Cities klubu je problémom nedostatok kľúčových ľudí. „Nie je dôležité projekt len napísať, ale ho aj zrealizovať. Na to však musia byť ľudia, ktorí ho dokážu dotiahnuť do konca,“ povedal Vladimír Jurík.

Túto výzvu priznáva i riaditeľ sekcie inovácií a strategického rozvoja z Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Mário Gogora. Nedostatočné odborné zázemie vníma najmä v menších mestách. „Veľké mestá majú odborné tímy, kapacity, projektových manažérov. Malé mestá túto výhodu nemajú. Záujem by bol, no nevedia vypracovať projekty,“ podotkol.

Podľa prezidenta Zväzu stavebného priemyslu Slovenska Pavla Kováčika

z demografických dôvodov nemožno očakávať, že sa dostupnosť kvalifikovaných ľudí zlepší. Poukázal však i na problematiku verejného obstarávania, ktorá je taktiež úzkym hrdlom mnohých projektov. Ako riešenie vidí zlučovanie samospráv, ak už nie fyzické, tak aspoň ekonomické.

INOVÁCIE POSÚVAJÚ ĎALEJ LIVING LABY

Living Lab nie je laboratórium za zatvorenými dverami. Je to reálne mesto, obec, či región, kde sa občania nepodieľajú len na využívaní riešení, ale i na ich tvorbe. Živé laboratória sú súčasťou otvoreného inovačného ekosystému, ktorý na Slovensku buduje konzorcium STICS.

„Living Laby ponúkajú bezpečnú cestu k modernizácii,“ predstavil projekt Milan Douša, odborný asistent na katedre ekonomiky a riadenia verejnej správy UPJŠ v Košiciach. Ide o inovačný ekosystém, kde sa nové riešenia testujú priamo v reálnom prostredí a občania sú partnermi. Samosprávam pomáha pracovať s dátami a výsledkom je inteligentnejšia energetika či plynulejšia doprava.

Inovácie nie sú vyhradené pre veľké mestá. Konzorcium STICS to dokazuje aj výberom pilotných projektov – okrem Banskobystrického samosprávneho kraja a Kežmarku, ako stredne veľkého mesta, sa môže funkčnou smart dedinou stať aj obec ako Horné Srnie.

Vladimír Ondrejčíka

„Najdôležitejšie sú prepojenia. Ak spravím veľmi dobrú inováciu v oblasti mobility, zmením organizáciu dopravy a zároveň pri tomto technologickom riešení nezabezpečím aj sociálnu inováciu, tak to fungovať nebude,“ vysvetlil Vladimír Ondrejčíka, prodekan pre strategický rozvoj, projekty a inovácie Univerzity Komenského, ktorý je aj vicestarostom obce Horné Srnie.

V zahraničí sa už podobné živé laboratóriá osvedčili. Príkladom môže byť helsinská štvrť Kalasatama, ktorá vyrástla v bývalej priemyselnej zóne. V tamojšom Living Labe sa realizovalo 25 experimentov a viac ako 50 pilotov a testovaní. Nie všetky sa osvedčili, ale i to je pozitívny výsledok – dá sa z neho poučiť a ušetriť sa zdroje.

„Najdôležitejším prvkom v Kalasatame bola spolupráca – mesto vytvorilo

Petronela Klačanská

podmienky, firmy prinášali technologické riešenia, univerzity analyzovali výsledky a občania boli aktívnymi partnermi,“ vysvetlila Petronela Klačanská zo Smart Cities klubu.

ČO PRÍDE PO EUROFONDOCH

Financovanie cez eurofondy čaká v najbližšom programovom období veľká zmena a samosprávy sa na ňu musia pripraviť.

„Verím, že táto akcia naštartuje lepšie, inovatívnejšie, dômyselnejšie Slovensko, aby sme zabezpečili vyššiu kvalitu života pre obyvateľov,“ zhrnul očakávania Ladislav Šimko, splnomocnenec vlády SR pre Národný a regionálny partnerský plán. Predstavil tiež všetky kľúčové prvky nového eurofondového obdobia.

Ladislav Šimko

Tretí blok konferencie priniesol najširší záber tém a najviac praktických poznatkov a skúseností. Prezident združenia Partnerstvá pre prosperitu Milan Ištván zmapoval, ako dopadli výzvy na smart cities v minulom programovom období. Len tretina projektov bola skutočne zrealizovaná. Najčastejšou príčinou neúspechu boli čas a spôsob, akým na Slovensku prebiehajú verejné obstarávania.

Dvojica hostí z Českej republiky na príklade Zlínskeho kraja ukázala, ako možno bojovať s odchodom mladých ľudí z periférnych regiónov. Tí odchádzajú, aby nabrali skúsenosti, no ak doma nájdu prácu, dostupné bývanie a zdravotnú starostlivosť, vrátia sa. Projektový manažér Šimon Přecechtěl predstavil výsledky analýzy, ako podobnú výzvu riešia vo vybraných

zahraničných regiónoch. Nadviazal naňho námestník Zlínskeho kraja Tomáš Chmela s konceptom Zlín Point, ktorým chce kraj priniesť dostupné verejné služby aj na vidiek.

Ušetrené stovky hodín, viac ako desaťtisíc eur a zodpovedané tisíce otázok – to je výsledok nasadenia AI chatbota v meste Žilina. Podrobnosti inovatívneho projektu predstavil M. Douša s tým, že toto môže byť príklad úspešného využitia moderných technológií.

Tretia sekcia predstavila aj metódu tvorby stratégie klimatickej neutrality, európske partnerstvo Driving Urban Transitions či dôvody, prečo sú stromy najlacnejšou cestou k adaptácii miest na klimatické zmeny.

ŽILINSKÉ ŠTVŔŤSTOROČIE

Konkrétne, navzájom prepojené projekty – to je spôsob, akým hostiteľské mesto rozvíja inovácie od energetiky cez dopravu až po 3D mapy. Spoločným menovateľom projektov, ktoré postupne predstavili zástupcovia mesta, je pragmatizmus. Každé riešenie má merateľný výsledok, slúži občanom a buduje nezávislosť mesta.

Záverečná diskusia o vízii Žilina 2050 bola súhrnom celej konferencie. Primátor mesta Peter Fiabáne, prorektor Žilinskej univerzity pre medzinárodné vzťahy a marketing Jozef Ristvej, zástupca podnikateľského sektora Tomáš Gregor z AT Parku a budúci študent UNIZA Martin Rotter diskutovali o troch scenároch vývoja ich krajského mesta. Rozobrali výzvy, ktoré pred Žilinou stoja, i možné riešenia.

Záverečná diskusia – v texte menovaní zľava

Slovensko je súčasťou Európskej únie už 22 rokov. Projekty financované z fondov Európskej únie sa týkajú každého z nás. Aj podujatie summit inDays Žilina 2026 sa koná vďaka podpore Európskej únie prostredníctvom Programu Slovensko a Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, ktoré prevzalo záštitu nad podujatím.

Projekt STICS je financovaný EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci Smart transformačnej a inovačnej konzorcia Slovensko (STICS) č. 09102-03-V01-00011.

Miloslav Surgoš

Dáta ako základ klimatickej odolnosti – výsledky projektu SCOPE na východnom Slovensku

Projekt Udržateľné klimatické výsledky pre obyvateľov východného Slovenska (Sustainable Climate Outcomes for People of Eastern Slovakia - SCOPE), realizovaný mestom Košice v rámci európskej iniciatívy CLIMAAX, priniesol prvé komplexné, dátovo podložené hodnotenie klimatických rizík pre Košice a ich funkčný mestský región. Výsledkom je detailná klimatická riziková analýza pre vybranú oblasť - územie udržateľného mestského rozvoja (UMR) funkčnej oblasti mesta Košice, ktorá prepája satelitné dáta, klimatické modely, lokálne merania a sociálno-demografické údaje do jedného rozhodovacieho rámca.

DÁTOVO RIADENÁ KLIMATICKÁ ADAPTÁCIA V PRAXI

Hlavným cieľom druhej fázy projektu bolo využitie lokálnych údajov expozície a zraniteľnosti na spresnenie výsledkov odhadu klimatických rizík, ktoré boli v prvej fáze projektu postavené na európskych voľne dostupných údajoch. Tím pracoval s projekciami EURO-CORDEX (RCP 4.5 a RCP 8.5) pre obdobie 2021 – 2050. Kombinácia regionálneho a globálneho klimatického modelu bola založená na nástroji CLIMAAX bias uncertainty. Výsledky založené na EURO-CORDEX údajoch boli zároveň porovnané s národnými scenármi pripravenými Slovenským hydrometeorologickým ústavom (SHMÚ).

Výsledky sú jednoznačné:

- očakáva sa výrazný nárast počtu tropických dní,
- zvyšuje sa frekvencia a intenzita privalových dažďov,
- rastie riziko sucha a lesných požiarov.

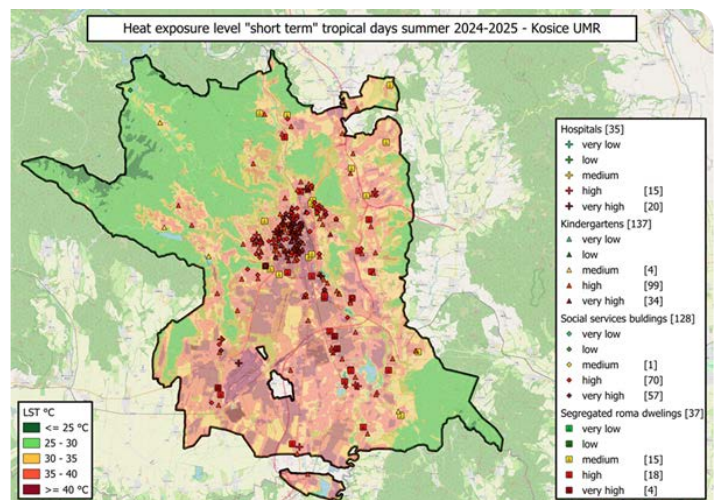
Mesto zároveň testovalo kombináciu platených meraní SHMÚ s voľne dostupnými dátami NOAA, čím otvorilo cestu k finančne dostupnejšiemu monitoringu do budúcnosti.

MESTSKÉ TEPELNÉ OSTROVY

Jednou z najväčších inovácií projektu je precízne mapovanie mestských tepelných ostrovov pomocou satelitných snímkov teploty povrchov „Land Surface Temperature“ (LST), vybraných výlučne pre tropické dni nad 30 °C (SHMÚ, [tropický deň](#)). Mapy LST boli získané z webovej stránky [RSLab](#), ktorá poskytuje spracované snímky LST z produktov satelitov Landsat 8 a 9. Výsledky boli spracované zo získaných snímkov z letných mesiacov jún, júl a august pre roky 2024 a 2025. Pre finálnu mapu bol vypočítaný medián tropických dní.

Analýza identifikovala kritické prehrievané zóny – najmä husté sídliská ako Sídlisko KVP, Sídlisko Ťahanovce či Luník IX. Rizikové sú najmä budovy s koncentraciou zraniteľných skupín – materské školy, nemocnice, zariadenia sociálnych služieb, ale aj miesta s hustým výskytom obyvateľstva počas tropických dní (väčšie parkoviská, námestia).

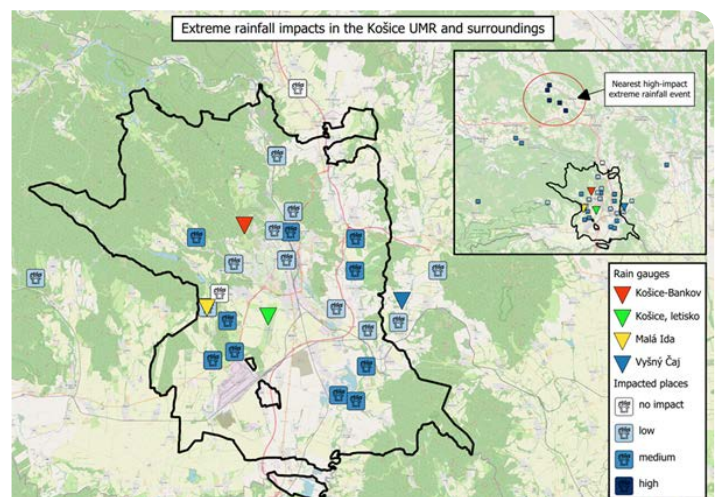
Projekt tak prešiel od všeobecného konštatovania „mesto sa prehrieva“, ku konkrétnemu zoznamu objektov s vysokou prioritou adaptačných opatrení.

Obrázok 1: Úroveň vystavenia vysokým teplotám v oblasti Košice UMR v tropických dňoch v rokoch 2024-2025 (medián)

EXTRÉMNE ZRÁŽKY

Dôležitou novinkou bolo vytvorenie databázy dopadov privalových dažďov – prepojenie intenzity zrážok s reálnymi škodami (zaplavované ulice, infraštruktúra), čoho výsledkom bolo vytvorenie databázy dopadov privalových dažďov v oblasti UMR Košice. Táto databáza určila prahové hodnoty zrážkových intenzít v skúmanej oblasti. Jednotlivé prahové hodnoty boli stanovené na základe dopadu (rozsahu škôd a obmedzení), ktoré spôsobili jednotlivé zrážkové intenzity (mm/24 hodín). Dopad bol rozdelený do 3 kategórií na udalosti s nízkym, stredným a vysokým dopadom.

Obrázok 2: Zaznamenané privalové dažde s negatívnym dopadom v oblasti Košice

Miesto	Nízky dopad		Stredný dopad		Vysoký dopad	
	dopad	určený prah	dopad	určený prah	dopad	určený prah
Košice UMR level	Malé izolované zaplavené oblasti najviac náchylné na vznik povodní, bez výrazných škodových udalostí alebo ohrozenia občanov	30mm/24h	Lokálne zaplavené oblasti, pozemky a cesty, ktoré môžu spôsobovať riziko pre obyvateľov v dôlesku rýchlo prúdiacej vody. Hlavným dopadom je obmedzenie dopravy a menšie škody na majetkoch.	45mm/24h	Rozsiahle zaplavené oblasti, zaplavené cesty, polia, budovy, vysoké ohrozenie obyvateľstva (nutnosť evakuácií a záchranných akcií). Hlavným dopadom sú vysoké škody na majetku a vysoké ohrozenie obyvateľov.	70mm/24h

Tabuľka 1: Prahové hodnoty dopadu príválových dažďov k oblasti Košice UMR

Výsledky boli doplnené scenármi výskytu príválových dažďov. Analýza potvrdila rast výskytu období extrémnych udalostí a takisto aj zvýšenie ich intenzity.

To umožňuje presnejšie plánovanie investícií do:

- odvodňovacích systémov,
- modro-zelenej infraštruktúry,
- preventívnej údržby.

POĽNOHOSPODÁRSKE SUCHO A POŽIARE

Na základe dotazníkov medzi občanmi pribudli dve nové riziká: poľnohospodárske sucha a lesné požiare.

Výsledky spracované pomocou nástrojov [CLIMAAX agricultural drought](#) pre vybrané strategické poľnohospodárske plodiny v Košickom kraji vyjadrujú negatívny dopad projektovaného výskytu sucha na úrodnosť kukurice, pšenice, repky olejnej a jačmeňa (Tabuľka 2). Výsledky v tabuľke 2. sú zobrazené projektované straty v €.

Projektovaná strata príjmov z poľnohospodárskych plodín v oblasti Košice UMR v období 2021-2025		
plodina	Projektovaná strata v € [priemer za jedno vegetačné obdobie €/12x12km]	Projektovaná strata v € [priemer jedno vegetačné obdobie €/1x1km]
Kukurica	187 000	1 300
Pšenica	917 000	6 400
Repka olejná	109 000	750
Jačmeň	99 000	690

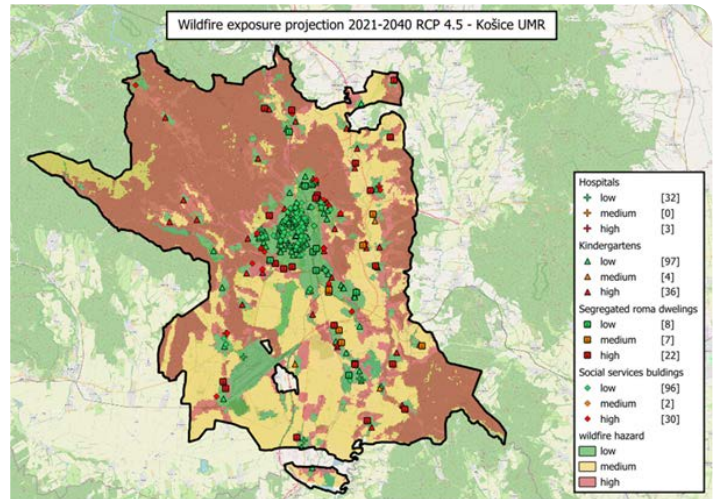
Tabuľka 2: Projektovaná strata príjmov z poľnohospodárskych plodín v oblasti Košice UMR v období 2021-2025

Ohrozenie lesnými požiarimi bolo spracované pomocou nástroja CLIMAAX Wildfire ML. Cieľom bolo identifikovanie kritických budov a oblastí najviac ohrozených možným výskytom lesných požiarov. Na túto analýzu boli využité dostupné klimatické scenáre [ECLIPS 2.0](#) pre dostupné obdobie 2021-2040 (2040-50 nebolo dostupné).

Projekt SCOPE demonštruje, že moderné mestské riadenie musí stáť na:

- dátovej integrácii (satelitné + lokálne merania + sociálne dáta),
- mapovaní zraniteľnosti,
- prepojení klimatických projekcií s investičným plánovaním.

Košice tak vytvárajú replikovateľný model klimatického risk manažmentu pre stredoeurópske mestá. Klimatické riziko už nie je abstraktný scenár – je to presne zmapovaný súbor lokalít, budov a populácií, ktoré si vyžadujú systematické rozhodovanie.

Obrázok 3: Projektovaná úroveň ohrozenia lesnými požiarimi pre roky 2021-2040 v oblasti Košice UMR.

Eva Singovszká,
Zuzana Jarošová,
Martin Kubáň

Mesto Košice,
Oddelenie strategického rozvoja,
Trieda SNP 48/A, 040 01, Košice

Samospráva by nemala byť len ako prietokový ohrievač

Štát kladie na samosprávy stále vyššie nároky, pritom stále nie sú optimalizované základné kompetencie. Vniesť poriadok do vzťahov medzi rôznymi úrovňami verejnej správy sa pokúsil pozičný dokument, ktorý si objednali združenia samospráv. „Je to vyhlásenie dvoch najsilnejších organizácií. Hovorí, o čom chcú debatovať, no najmä o tom, že chcú byť pre štát partnerom,“ vysvetľuje Barbora Lukáčová. Riaditeľka Odboru stratégie, územného rozvoja a riadenia projektov Bratislavského samosprávneho kraja je spoluautorkou dokumentu.

Prečo vznikol dokument s názvom Územná samospráva ako stabilný a silný partner štátu?

Príčina je jednoduchá. Objednali si ho dve najväčšie organizácie samospráv, Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) a Samosprávne kraje Slovenska (SK8). Samospráva doteraz nemala žiaden strategický dokument o vzťahu k verejnej správe. Nároky zo strany štátu pritom rastú – vidno to bolo počas kríz, či už covidovej

alebo energetickej. Pri každej zmene boli samosprávy navyše vždy len v reaktívnom móde. Aj preto si tieto združenia nechali vypracovať komplexný dokument. Zaoberá sa celkovým vzťahom s verejnou správou – od legislatívy, cez ústavné ukotvenie, novú kompetenčnú zodpovednosť, udržateľné financovanie až po územné členenie. Väčšina doterajších debát bola len o podfinancovaní, tento dokument však ide ďalej. Hlavným cieľom je uvedomenie si, že všetci sme na limite schopností poskytovania kvalitných a dostupných služieb obyvateľom, bez ohľadu na to, ktorý stupeň verejnej správy ich poskytuje.

O potrebe reformy verejnej správy sa pritom na Slovensku diskutuje dlhodobo, no bez zásadného výsledku. Čo ju brzdí?

Nikdy nedošlo k verejnej diskusii. Návrhy prichádzali napríklad cez ministerstvo vnútra – to je v poriadku, keďže je zodpovedné za vnútorný chod štátu. Zameriavali sa však len na čiastkové problémy, napríklad financovanie. To nie

je správne, pretože ak do zlého systému nalejete viac peňazí bez nadväzujúcich úkonov, výsledkom bude len zlý systém s viac peniazmi. Okrem toho sa tu pätnásť rokov debatuje o prekresľovaní hraníc, čo je pritom úplne irelevantné. Súčasťou problému je, že pôvodný návrh nikdy neprešiel evaluáciou. Aby to bolo spravodlivé a realistické – napísať zákon 369 o obecnom zriadení bol v tom čase veľký výkon. Nastavený systém však mal po desiatich, pätnástich rokoch prejsť zhodnotením. Okolité štáty to spravili a aj preto sa ich hospodársky vývoj a rast nezastavili. My sme to nespravili. Pôvodné zákony neboli zlé, vychádzali z potrieb a poznania danej doby, dnes však už nedokážu reflektovať nové potreby. A ak sa všetky nové návrhy zaoberajú len financovaním alebo prekresľovaním máp, tak je niečo zle.

Čo sú teda hlavné problémy súčasného nastavenia verejnej správy?

Hovoríme o tom opakovane. Sme na limite schopnosti poskytovať dobré a kvalitné služby. Viaceré kompetencie sú

zdvojené až strojené. Toto treba upratať. Poviem príklad: ako vysvetlite obyvateľom, že župa zriaďuje jazykové gymnázium a zároveň tie isté jazykové gymnáziá môže zriaďovať aj okresný úrad? Pritom je to tá istá verejná služba, zriaďovaná rôznymi verejnými inštitúciami. Alebo prečo župa môže pôsobiť ako objednávateľ regionálnej autobusovej dopravy, ale už nie vlakovej? Prečo u nás záchranársky systém objednáva štát, keď v susedných krajinách to môže byť kompetencia samosprávy? Tých vecí je veľa. Neznamená to však, že na samosprávy treba preniesť všetky kompetencie. Len ich treba upratať tak, aby ich mal ten stupeň verejnej správy, ktorý dokáže poskytnúť najlepšiu službu obyvateľovi.

Často sa ako jedna z príčin tohto stavu spomína aj fragmentácia samosprávy a príliš veľký počet obcí. Návrh ZMOS podporuje model povinnej medziobecnej spolupráce s manažérskym riadením. Nehrozí, že pôjde znova len o kompromisné riešenie, ktoré neodstráni pôvodné nedostatky?

Je to začiatok. Som nesmierne hrdá, že sme veci pomenovali ako prví. Doteraz všetci len konštatovali stav, no nenavrhovali riešenia. Objednávateľom pozíčného dokumentu je združenie, ktoré zastupuje aj tie malé obce, takže musí postupovať viackrokovovo. My však nikde nehovoríme, že toto je reforma na štyri roky. Ide o komplexnú reformu štátu, ktorá bude trvať dve, tri volebné obdobia. Samozrejme, niekde sme viac ambiciózni, niekde menej. Podstatné však je, že sa začína – už len návrh povinnej spolupráce obcí je niekde úplne inde ako súčasný stav. Mnohé obce sa pridávajú dobrovoľne už teraz – úžasné úspechy sme zaznamenali napríklad vo vranovskom okrese, kde sa dokázalo spojiť 56 obcí, ktoré zdieľajú niektoré služby. Prečo to netransformovať na povinnú spoluprácu s presne definovanými kompetenciami?

Ak však príde k modelu povinnej spolupráce s manažérskym riadením, kto bude nositeľom politickej zodpovednosti? Pri obci je to jasné, je to volený primátor alebo starosta. Ale ak bude manažér riadiť službu pre 50 obcí, z čoho bude vyplývať jeho legitimita?

Politická zodpovednosť je už dnes. Pozrite sa napríklad na spomínané združenie miest a obcí vranovského regiónu. Prednostom je jeden zo starostov a zodpo-

vedá za manažérsky chod. Netvrdím, že sa nedá tento model prehĺbiť alebo zlepšiť, ale funguje už dnes. Všetci v danom združení sú zodpovední za spoluprácu, medzi sebou si riešia, kto bude zodpovedný za jednotlivé manažérske úkony. V budúcnosti sa zmení len to, že takáto spolupráca bude povinná. Samozrejme, nepôjde o kreslenie máp od stola, všetci, ktorí sa budú chcieť spájať a spolupracovať dostanú šancu. Podmienkou a kritériom bude, aby dané spoločenstvo bolo schopné obhospodáriť všetky zverené služby. Ak budú ochotní zdieľať i ďalšie, originálne, môžu. Skôr ako nad tým, kto ponese politickú zodpovednosť, sa zamyslime nad kvalitou služieb a schopnosťou ich poskytovania. Už dnes máme príklady dobrej praxe, ktoré fungujú a na ktorých je potrebné stavať a uspôsobiť ich územným reáliám.

V návrhu sa spomína zavedenie rovnej podielovej dane vo výške 19 % ako spôsobu financovania. Existujú už konkrétne fiškálne modely, aký bude dopad na verejné financie?

Opravím vás, ide o 19 % podiel z výberu daní fyzických osôb, 19 % podiel z výberu daní od právnických osôb a 19 % podiel z výberu DPH. To je návrh ZMOS. Dokument však hovorí najmä o tom, že financovanie samospráv nemôže byť jednozložkové ako v súčasnosti. Dnešný model je postavený z veľkej časti na podiele z výberu daní od fyzických osôb. Samospráva však má byť partnerom aj pre podnikateľov, stará sa o kontinuálny rozvoj na istom území, čo sa týka obyvateľov i podnikateľov. Preto by mala mať právo aj na podiel z výberu daní od právnických osôb a DPH. Len tak možno stabilizovať financovanie. Filozofiou návrhu je nastavenie viaczložkového financovania. Či už bude vyjadrené percentuálne, alebo v závislosti od vývoja, to všetko sú debaty, ktoré budú prebiehať s politickými predstaviteľmi. Dokument nie je materiál, ktorý by prinášal legislatívne znenie či prepočty. Ide o politické vyhlásenie dvoch najsilnejších organizácií samospráv, o čom chcú debatovať a aký majú názor na vzťah k štátu. Najmä však hovoria, že chcú byť pre štát partnerom. Dnes sa necítíme byť partnerom štátu. Partner by nemal byť prietokový ohrievač, ako sú župy v súčasnosti – štát im na prenesené kompetencie pošle niečo, čo nevedia ani predvídať, a v konečnom dôsledku to spravidla aj tak nestačí. Jedna z debát sa vedie i o dodržiavaní Charty sa-

mospráv a o tom, že samospráva má právo tvoriť svoje vlastné príjmy.

Dokument pri financovaní spomína aj prípadné zavedenie dane z motorových vozidiel pre fyzické osoby či zmenu výpočtu dane z nehnuteľnosti. Nemôžu takéto úvahy politicky pochovať akúkoľvek debatu ešte skôr, ako k nej dôjde?

V prvom rade chceme otvoriť hlavnú daňovú politiku štátu. Hovoríme o vážnej veci, že by mal byť omnoho viac zdaňovaný majetok ako výkon činnosti prostredníctvom práce alebo tvorby. Práca by mala byť zdaňovaná menej, majetok viac. V takom prípade by bol dopad na obyvateľa nižší. To, že samospráva má právo a povinnosť tvoriť svoje príjmy, nemá ako zabiť debatu. Je to totiž skôr diskusia o tom, či máme vôbec skutočnú samosprávu, ak tie príjmy netvorí. To je aj hlavná výčitka voči Slovenskej republike zo strany medzinárodných orgánov, ktoré sa zaoberajú chartou samospráv.

Miloslav Surgoš

Hovorili sme o smart riešeniach v samospráve

Bratislava – 27. apríla 2026 – S riaditeľom organizácie Partnerstvá pre prosperitu Milanom Ištvanom a zakladateľom Smart Cities klubu Vladimírom Jurikom rokoval predseda ZMOS Jozef Božik.

„Hovorili sme o spolupráci pri príprave projektových zámerov rozvíjajúcich digitalizáciu a smart riešenia vo všetkých oblastiach života samosprávy miest a obcí Slovenskej republiky,“ povedal predseda ZMOS Jozef Božik po rokovaní.

Partnerstvá pre prosperitu je mimovládna nezisková organizácia, ktorá vznikla v roku 2001. Základnou filozofiou jej činnosti je presvedčenie,

že úspešná spoločnosť musí nevyhnutne stáť na trvalej spolupráci a komunikácii politickej (teda rozhodovacej) sféry s občianskou. Vytváranie verejno-súkromných partnerstiev (public – privat partnerships) pod gesciou mimovládnej neziskovej organizácie považujú za cestu k transparentnej spolupráci na skutočne spoločensky prospešných projektoch.

Smart Cities klub je originálnou neformálnou platformou slúžiacou na výmenu skúseností a spoluprácu medzi vedením miest a expertmi pri príprave stratégií a programov na ceste k Smart City.

Jeho poslaním je meniť slovenské mestá nielen v oblasti využívania Smart technológií, ale najmä v oblasti zvyšovania kvality života svojich obyvateľov. ZMOS a Smart Cities klub spolupracujú dlhodobo.

Škola zálohovania a triedenia zavítala do základných škôl v Spišskej Novej Vsi

Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) v spolupráci so Správcom zálohového systému a organizáciou NATUR - PACK pokračuje v rozširovaní projektu Škola zálohovania a triedenia aj do ďalších samospráv.

Jednou z nich sa stala 28. apríla 2026 aj Spišská Nová Ves, kde sa do interaktívneho vzdelávacieho programu zapojili deti zo základných a predškolských materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta.

Podujatie otvoril primátor mesta Pavol Bečarik, ktorý vo svojom príhovore zdôraznil význam environmentálneho vzdelávania už od najútlejšieho veku a ocenil spoluprácu partnerov, ktorí prinášajú túto tému priamo do škôl. Následne sa už program naplno rozbehol v dynamickej a hravej atmosfére, o ktorú sa postarala „sranda

banda“ – skupina animátorov, ktorá deti vtiahla do deja a premenila učenie na zážitok.

Deti sa prostredníctvom interaktívnych aktivít učili, ako správne triediť odpad, čo patrí do jednotlivých zložiek a prečo má zálohovanie nápojových obalov význam pre ochranu životného prostredia. Nechýbali súťaže, kvízy ani praktické ukážky, vďaka ktorým si deti osvojovali nové poznatky prirodzenou a zrozumiteľnou formou. Dôležitou súčasťou bolo aj vysvetlenie, ako funguje zálohový systém na Slovensku a aký má reálny dopad na znižovanie odpadu v mestách a obciach.

Projekt Škola zálohovania a triedenia dlhodobo prepája samosprávy, odborné organizácie a školy s cieľom budovať u detí pozitívny vzťah k životnému prostrediu a správne návyky

v oblasti nakladania s odpadom. Aj podujatie v Spišskej Novej Vsi opäť ukázalo, že zážitkové vzdelávanie má zmysel, pretože deti si nielen zapamätajú nové informácie, ale dokážu ich preniesť aj do každodenného života.

ZMOS bude v spolupráci s partnermi pokračovať v tejto aktivite aj v ďalších mestách a obciach, aby sa témy triedenia a zálohovania stali prirodzenou súčasťou výchovy mladej generácie a prispievali k udržateľnému rozvoju samospráv.

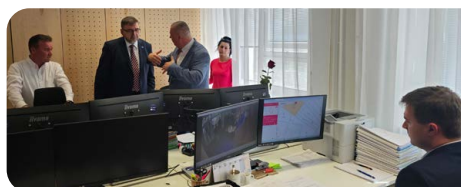

Centrá zdieľaných služieb sa v praxi osvedčili

Predseda ZMOS Jozef Božik a splnomocnenec vlády pre územnú samosprávu a štátny tajomník Ministerstva vnútra SR Michal Kaliňák navštívili Centrá zdieľaných služieb, ktoré fungujú v Giraltovcích a v Bardejove.

„V praxi sa ukázalo, ako veľmi efektívne a správne fungujú Centrá zdieľaných služieb. V prípade viac ako 700 obcí a viac ako 20 centier sa ukazuje, že toto je cesta, ako efektívne riadiť územnú samosprávu a ako sa snažiť o to, aby nielen prenesenie výkonu štátnej správy, ale aj originálne kompetencie v území mohli byť vykonávané vďaka týmto centrá,“ povedal predseda ZMOS Jozef Božik po návšteve Centier zdieľaných služieb v Giraltovcích a v Bardejove 22. apríla 2026.

Centrá zdieľaných služieb sú podľa jeho slov jednou z tém reformy územnej samosprávy. „Chceme ich podporiť vo všetkých samosprávnych krajoch. V Giraltovcích napríklad dvaja zamestnanci zabezpečujú účtovníctvo, mzdy a personalistiku pre obce, mesto aj základné školy.“

ZMOS a Slovenská advokátska komora o dostupnosti právnej pomoci v mestách

Predstavitelia ZMOS a Slovenskej advokátskej komory rokovali o posilnení dostupnosti právneho poradenstva pre obyvateľov miest a obcí.

Témou bolo najmä bezplatné právne poradenstvo, ktoré advokáti realizujú už v 24 mestách, ako aj potreba, aby advokácia bola prirodzenou súčasťou života v území.

„Hovorili sme aj o spolupráci pri vzdelávaní samospráv a hľadani systémových riešení, ako priblížiť právnu pomoc občanom priamo v mestách a obciach,“ ozrejmil predseda ZMOS Jozef Božik.

ZMOS a Slovenská advokátska komora sa zhodli, že spoluprácu pretavia aj do Memoranda o spolupráci. ZMOS na rokovaní v pondelok 27. apríla 2026 zastupovala aj riaditeľka Kancelárie ZMOS Zuzana Špačeková, Slovenskú advokátsku komoru jej predseda Tomáš Kameneč a tajomník Andrej Popovec.

Rokovali sme s Asociáciou špecialistov prevencie kriminality

Predseda ZMOS Jozef Božik rokoval s predstaviteľkami občianskeho združenia Asociácia špecialistov prevencie kriminality.

„Je pre nás zaujímavé, že okrem iných aktivít sa podieľajú aj na vzdelávacích a osvetových aktivitách. Vytvárajú tiež metodiky, analýzy či odborné články a združujú odborný tím v oblasti prevencie kriminality. Práve tá je pre mestá a obce mimoriadne dôležitá. Zvlášť v dobe, keď štátny policajtov v uliciach našich miest a obcí nie je toľko, koľko by bolo potrebné,“ ozrejmil predseda ZMOS Jozef Božik.

O možných konkrétnejších formách spolupráce hovoril v pondelok 27. apríla 2026 na rokovaní s predsedníčkou Asociácie špecialistov prevencie kriminality Anikó Meszárošovou a riaditeľkou Natáliou Antošovou. ZMOS na rokovaní zastupoval aj odborný expert Kancelárie ZMOS Tomáš Tahotný.

Autor: Michal Paška, Združenie miest a obcí Slovenska

Nový prístup k inováciám v programoch medzinárodnej spolupráce

Programy medzinárodnej spolupráce Interreg sú neoddeliteľnou súčasťou podpory udržateľného rozvoja územia Európskej únie na rôznych úrovniach.

S blížiacim sa záverom programovacieho obdobia 2021 - 2027 sa naskytá vhodná príležitosť na predstavenie vybraných úspešných projektov. V aktuálnom článku sa budeme venovať vybraným projektom v rámci kľúčového cieľa Inteligentnejšia Európa (A Smarter Europe) za vybrané programy medzinárodnej spolupráce so zapojením slovenských samospráv.

VIETE ČO JE INTERREG?

Interreg je súbor programov financovaných EÚ, ktoré podporujú spoluprácu. Spájaním organizácií z celej Európy i mimo nej sa Interreg zameriava na riešenie spoločných výziev a vytváranie trvalých väzieb. Interreg je zároveň kľúčovým nástrojom Kohéznej politiky EÚ.

“Spoločne budujeme jednotnejšiu, odolnejšiu a prosperujúcejšiu Európu, v ktorej sa darí každému regiónu.”

Podľa typu spolupráce sa následne spolupráca rozdeľuje na cezhraničnú, nadnárodnú, medziregionálnu a spoluprácu v najvzdialenejších regiónoch.

Program Interreg funguje na základe sedemročného rozpočtu, financované sú z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Na obdobie 2021 – 2027 je pre 86 programov Interreg vyčlenený celkový rozpočet vo výške 8 miliárd EUR. Výška príspevku z programu Interreg sa líši v závislosti od programu, nikdy však nepresiahne 80 % celkových nákladov projektu.

ČO PODPORUJE INTERREG?

Súčasný programovacie obdobie sa nieslo v duchu siedmich základných tematických priorít, ktoré boli pomyselnými stĺpmi, nosnou konštrukciou všetkých programov Interreg:

Európa inteligentnejšia, zelenšia, prepojenejšia, sociálnejšia, bezpečnejšia, bližšie k občanom a s lepším riadením.

Inteligentnejšia Európa

Program Interreg podporuje inovácie, konkurencieschopnosť, digitalizáciu a inteligentnú špecializáciu vo všetkých regiónoch. Podporuje výskum, technológie a podnikanie s cieľom vybudovať silné ekonomiky pripravené na budúcnosť.

INOVAČNÉ PROJEKTY V INTERREG CENTRAL EUROPE

Spolupráca pre inteligentnejšiu strednú Európu bola prioritou č. 1 aj v rámci programu Interreg Stredná Európa. Stredná Európa je kľúčovým hospodárskym regiónom EÚ s pevným priemyselným základom.

V rámci schválených projektov programu v danej prioritě mali svoje zastúpenie i projekty so slovenskými partnermi (celkovo 12), prevažne z vedecko-výskumnej a univerzitnej sféry. Príkladom zapojenia miest môžu byť nasledovné projekty:

INOVAČNÉ PROJEKTY V INTERREG CENTRAL EUROPE

Spolupráca pre inteligentnejšiu strednú Európu bola prioritou č. 1 aj v rámci programu Interreg Stredná Európa. Stredná Európa je kľúčovým hospodárskym regiónom EÚ s pevným priemyselným základom.

V rámci schválených projektov programu v danej prioritě mali svoje zastúpenie i projekty so slovenskými partnermi (celkovo 12), prevažne z vedecko-výskumnej a univerzitnej sféry. Príkladom zapojenia miest môžu byť nasledovné projekty:

Zdroj foto: <https://interreg.eu>

Projekt Digi-B-Well

Špecifický cieľ 1.2: Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie

Celkový počet projektových partnerov: 9

Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 2,19 mil. EUR

Trvanie: 06/2024 - 05/2027

Partneri zo SR: Ekonomická univerzita v Bratislave (celkový rozpočet 286 429,00 €), Mesto Lučenec (celkový rozpočet 155 960,00 €)

Cieľ projektu: Projekt Digi-B-Well sa zameriava na podporu hladkej digitálnej transformácie prostredníctvom vzdelávania manažérov v oblasti mäkkých a tvrdých zručností a ich zamestnancov v oblasti digitálnych zručností. Samospráva mesta Lučenec získala jedinečnú možnosť zúčastniť sa na tvorbe riešenia inovatívnych opatrení na uľahčenie digitalizácie najmä pre ohrozené vekové skupiny nad 55 rokov. Vďaka projektu tak mesto získalo efektívne nástroje na zmiernenie digitálneho stresu občanov.

Zdroj foto: [webstránka Mesto Lučenec](https://www.lucenec.sk)

DIGIVITALITY

Špecifický cieľ 1.1: Posilnenie inovačných kapacít v strednej Európe

Celkový počet projektových partnerov: 13 partnerov zo 6 krajín

Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 2,02 mil. eur

Vedúci partner: EIT Health InnoStars e.V, Maďarsko

Trvanie: 07/2023 - 12/2025

Partneri zo SR: Civitta Slovakia, a.s. (celkový rozpočet 125 317 €), Slovenská aliancia pre inovatívnu ekonomiku (celkový rozpočet 121 810 €), Univerzitná nemocnica Martin (celkový rozpočet 93 844 €),

Cieľ projektu: Projekt sa v úvode zameria na budovanie spolupráce medzi inovačnými centrami, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, spoločnosťami z oblasti zdravotníckej techniky a start-upmi. Na základe potrieb v oblasti zdravotnej starostlivosti zistených v partnerských regiónoch bola vyhlásená otvorená výzva s cieľom nájsť start-upy s riešeniami v oblasti digitálneho zdravotníctva, ktoré sú pripravené na overenie v praxi. Dôraz sa kládol na riešenia s veľkým potenciálom pre praktické zavedenie a prijatie na trhu. Vybrané start-upy prešli viacozmerným procesom overovania realizovateľnosti, do ktorého boli zapojené nemocnice, spoločnosti z oblasti zdravotníckej techniky a inovačné centrá. Poznatky získané v priebehu projektu boli pretavené do praktických nástrojov. Príručka pre inovácie v oblasti digitálneho zdravia a portál znalostí o zdravotnej starostlivosti podporujú budúcu spoluprácu a overovanie v oblasti digitálneho zdravia.

V rámci projektu boli tiež vypracované politické odporúčania a akčné plány na úrovni jednotlivých krajín s cieľom podporiť verejné financovanie a širšie zavádzanie týchto riešení.

x-Inno Radar

Špecifický cieľ 1.2: Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie

Celkový počet projektových partnerov: 10

Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 2,38 mil. EUR

Trvanie: 06/2024 - 02/2027

Partneri zo SR: Creative Industry Košice, n. o. (celkový rozpočet 176 978 €)

Cieľ projektu: Priemyselné regióny v strednej Európe prechádzajú rozsiahlou transformáciou svojich hospodárskych a sociálnych základov. Projekt X-Inno Radar zvyšuje ich pružnosť a inovačnú schopnosť prostredníctvom posilňovania mäkkých zručností - kritické myslenie, kreativita, podnikateľské zručnosti, strategické myslenie, budovanie sietí, vodcovské zručnosti, empatia. Po zmapovaní situácie v oblasti mäkkých zručností v našich regiónoch otestujeme 8 spoločne vyvinutých a inovatívnych pilotných nápadov. Získané skúsenosti zapracujeme do našich plánov a regionálnych inovačných stratégií.

Zdroj foto: Facebook stránka projektu x-Inno Radar

INOVAČNÉ PROJEKTY V INTERREG DANUBE REGION

Aj Interreg Program dunajského regiónu si za jednu zo štyroch hlavných priorít v tomto programovacom období určil "Smart" prioritu 1 - Inteligentnejší dunajský región.

V rámci tejto priority bolo schválených 14 projektov programu so zastúpením slovenských partnerov. Príkladom zapojenia môžu byť nasledovné projekty:

DANOVA NEXT

Špecifický cieľ 1.1: Rozvoj a posilňovanie výskumných a inovačných kapacít a zavádzanie pokročilých technológií

Celkový počet projektových partnerov: 16

Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 2,62 mil. EUR

Trvanie: 01/2024 - 06/2026

Partneri zo SR: Dopravný podnik Bratislava, akciová spoločnosť (celkový rozpočet 226 400 €)

Cieľ projektu: Projekt „DANOVA NEXT“ („Inteligentná dopravná sieť pre prístup cestujúcich so zdravotným postihnutím a obmedzenou mobilitou v Dunajskom regióne prostredníctvom inovatívnych služieb“). Spoločným problémom, ktorým sa projekt zaoberá, je nedostatok služieb v oblasti

bezbariérovej dopravy, ako aj nedostatočná harmonizácia medzi krajinami v oblasti prístupnosti pre cestujúcich so zdravotným postihnutím v Dunajskom regióne.

Projekt DANOVA NEXT sa zameria na tri hlavné oblasti inovácií:

- fyzickú dostupnosť dopravy v Dunajskom regióne pre všetky typy zdravotného postihnutia prostredníctvom inovatívnych služieb
- poskytovanie údajov o dostupnosti dopravných sietí prostredníctvom plne prístupných digitálnych cestovných informačných služieb (DTIS);
- vytvorenie inteligentnej siete dopravných zariadení zameranej na zdieľanie údajov, postupov a služieb v Dunajskom regióne.

PilotInnCities

Špecifický cieľ 1.1: Rozvoj a posilňovanie výskumných a inovačných kapacít a zavádzanie pokročilých technológií

Celkový počet projektových partnerov: 11 zo 6 krajín

Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 2,48 mil. EUR

Trvanie: 01/2024 - 06/2026

Partneri zo SR: MIRRI SR (celkový rozpočet 240 050 €), ZMOS (celkový rozpočet 198 000 €)

Cieľ projektu: Prioritou projektu je premeniť víziu inteligentných miest na skutočnosť prostredníctvom testovania a zavádzania metódy agilného pilotovania.

Ministerstvo priemyslu a obchodu Českej republiky sa o tejto metóde dozvedelo v rámci spolupráce s platformou Policy Learning Platform programu Interreg Europe, ktorej vyvrcholením bola študijná misia do Helsínk v apríli 2023. Agilné pilotovanie spočíva v podpore malých inovačných experimentov, v rámci ktorých poskytovateľ riešení, samospráva a tretia strana (ktorá v záujme verejného blaha preberá investičné riziko) spolupracujú s cieľom uviesť inovatívne riešenia na trh. Súčasťou je podpora spolupráce v inovačných ekosystémoch.

INOVAČNÉ PROJEKTY V RÁMCI CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE INTERREG SLOVAKIA - AUSTRIA

BRIE ("Budovanie regionálnych inovačných ekosystémov")

Celkový počet projektových partnerov: 7

Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 1,775 mil. EUR

Trvanie: 01/2025 - 12/2027

Partneri zo SR: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Samosprávne kraje Slovenska – SK8 (SK); Slovenská technická univerzita v Bratislave

Cieľ projektu: Jeho cieľom je podpora inovácií vo verejnej správe na regionálnej a komunálnej úrovni.

BRIE sa zameriava na tri kľúčové hnacie sily inovácií:

1. Generovanie inovácií: Cross Border Innovation Lab (Cezhraničné inovačné laboratórium) prináša kreatívne, spoločne navrhnuté riešenia regionálnych výziev.
2. Využívanie inovácií: Obce získavajú praktické rady, ako pristupovať k digitalizácii cielene, strategicky a s dôrazom na používateľa, ako aj odborné znalosti v oblasti energetického účtovníctva.
3. Implementácia inovácií: Vývojom prototypu digitálneho dvojčata sa testujú inovatívne technologické riešenia pre verejnú správu.

2C FIMH (Twin City Future Innovation Manufacturing Hub)

Celkový počet projektových partnerov: 7

Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 2,509 mil. EUR

Trvanie: 07/2024 - 06/2027

Partneri zo SR: Slovenská technická univerzita v Bratislave (STU), Slovenská aliancia pre inovatívnu ekonomiku (SAPIE); Strategickí partneri: Hlavné mesto Bratislava (BA), Trnavský samosprávny kraj (TSK), Bratislavský samosprávny kraj (BSK), Junior Achievement Slovakia (JA SK).

Cieľ projektu: Twin City Future Innovation Manufacturing Hub spúšťa svoj pilotný program, ktorý podporuje hardvérové startupy z Rakúska a Slovenska. Napomáha im pri prechode od prototypu k škálovateľnému produktu pripravenému na výrobu.

V období od februára do júna 2026 ponúka program 2C FIMH Sprint & Roadshow Series vybraným tímom jedinečnú príležitosť rozvíjať svoje

prototypy prostredníctvom intenzívnych workshopov, odborného mentoringu a cielených návštev vo výrobných podnikoch v Rakúsku a na Slovensku.

Program, vytvorený špeciálne pre hardvérové tímy zo Slovenska a Rakúska, pomáha inovátorom zdokonaľiť svoje prototypy, pripraviť sa na výrobu a nadviazať cenné medzinárodné kontakty – čím vytvára pevný základ pre budúci rast a úspešné škálovanie.

Program je určený pre začiatkové (early-stage) startupy a inovačné tímy, ktoré už majú funkčný prototyp alebo maketu.

Interreg

Co-funded by the European Union

2CFIMH

Slovakia - Austria

 Zdroj foto: <https://projects.sk-at.eu/twin-city-future-innovation-manufacturing-hub-3/>

INOVAČNÉ PROJEKTY V RÁMCI EURÓPSKEJ URBÁNEJ INICIATÍVY

Projekt SAM-SUD Mesta Košice

(Smart Asset Management for Sustainable Urban Development)

Celkový počet projektových partnerov: 7

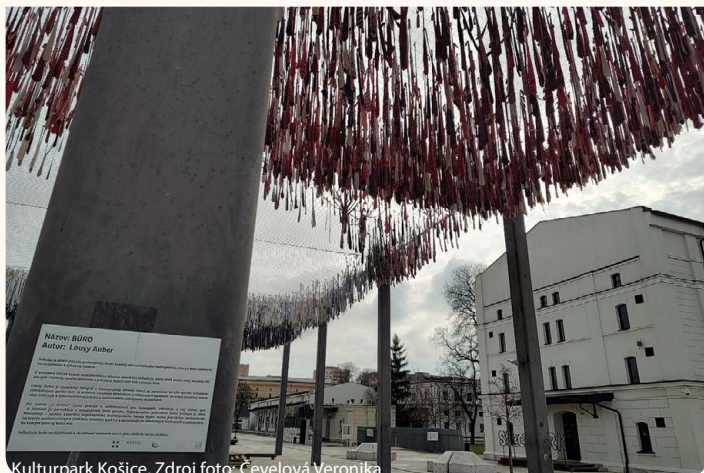
Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 6,089 mil. EUR

Trvanie: 10/2025 - 03/2029

Partneri zo SR: Mesto Košice; Creative Industry Košice (CIKE), K13 - Košické kultúrne centrá, východné pobrežie, Technická univerzita v Košiciach, Geodetica a Kajo, s.r.o.

Cieľ projektu: Projekt SAM-SUD sa zameriava na nové využitie nevyužitej verejnej infraštruktúry v Košiciach s cieľom vytvoriť sieť udržateľných multifunkčných priestorov. Jeho súčasťou je nový digitálny systém pre inteligentnú správu majetku, ktorý spája mapovanie založené na umelej inteligencii, technológiu digitálnych dvojčiat a participatívne plánovanie. Projekt podporuje hospodársku revitalizáciu tým, že zabezpečuje, aby transformované aktíva vytvárali nové pracovné miesta a podporovali malé a stredné podniky.

Jedným z hlavných výstupov projektu bude vznik digitálneho nástroja na správu verejných budov, ktorý pomôže systematicky vyhodnocovať stav majetku mesta, jeho využitie a potenciál transformácie s ohľadom na energetickú efektívnosť.

Kulturpark Košice, Zdroj foto: Čevelová Veronika

Zároveň na Magistráte mesta Košice vznikne nové oddelenie pre správu verejných budov, ktoré bude zabezpečovať profesionálny manažment týchto priestorov. Na dosiahnutie klimatických cieľov projekt zahŕňa zelené technológie a inteligentné senzory IoT. Tieto budú pilotne otestované pri renovácii mestskej budovy Hlavná 57. Projekt predpokladá prepojenie najnovších technologických prístupov (vrátane satelitného snímkovania a mobilného mapovania) s participáciou obyvateľov mesta, ktorí budú môcť aktívne prispievať svojimi návrhmi na nové využitie budov.

INOVAČNÉ PROJEKTY V RÁMCI PROGRAMU URBACT

URBAN ECHO („Obnova mesta, ktorá rezonuje“)

Celkový počet projektových partnerov: 5

Plánovaný rozpočet pre všetkých partnerov: 720 tis. EUR

Trvanie: 11/2025 - 04/2028

Partneri zo SR: Mesto Pezínok

Cieľ projektu: Mesto Pezínok

vďaka zapojeniu získava cenné know-how a testuje inovatívny prístup k obnove vybraných lokalít mesta prostredníctvom dlhodobého integrovaného prístupu.

Mesto Ghent z Belgicka je vedúcim partnerom v tejto transferovej sieti, pričom prenáša svoju dlhoročnú dobrú prax na zapojenie partnerov z Nemecka, Rumunska, Talianska, Španielska a Slovenska. Mesto Ghent už takmer 20 rokov pracuje na postupnej a komplexnej obnove mestských štvrtí (v súčasnosti je to už 10 tzv. programov obnovy vybraných lokalít). Dlhoročný proces zahŕňa výber mestských štvrtí na základe dát, rozsiahly proces participácie, konkrétne testovacie aktivity, až po postupné zmeny v lokalite a dlhodobé investície, riešenia a stratégie.

Veľký dôraz sa pritom kladie na participáciu a komunitné plánovanie. Mesto Pezínok sa v rámci pilotného testovania zameria na Cajlu a Pezínok-Sever, kde chce mesto spolu s obyvateľmi a podnikateľmi vytvoriť dlhodobý program rozvoja verejných priestorov a komunitného života.

Ing. Veronika Čevelová

Kontaktný bod pre Európsku urbánu iniciatívu a program URBACT na Slovensku

odbor programov nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

urban@mirri.gov.sk | www.mirri.gov.sk | [Facebook](#) | [LinkedIn](#) |

+421 2 20 92 8547

MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EUROPEAN
URBAN
INITIATIVE

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

SLOVENSKO

VEREJNÝ PRIESTOR, ktorý funguje pre všetkých

Workshop projektu STICS v rámci summitu inDays Žilina 2026 ukázal, ako plánovať mestá pre deti, teenagerov aj seniorov

Dňa 13. mája sa v rámci projektu STICS na konferencii inDays 2026 Žilina konal odborný workshop zameraný na inkluzívne navrhovanie verejných priestorov. Workshop viedla a odborne pripravila krajinárka architektka a urbanistka Jana Adamková zo Studio 21 na pozvanie Smart Cities Klub. Zúčastnilo sa ho približne 20 zástupcov samospráv, Žilinského samosprávneho kraja, investorov a predstaviteľov Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Workshop otvoril tému verejného priestoru ako infraštruktúry pre každodenný život. Diskusia sa venovala tomu, ako kvalitné verejné priestory ovplyvňujú zdravie, samostatnosť detí, možnosti stretávania teenagerov, pocit bezpečia aj sociálne väzby medzi obyvateľmi či kvalitu života seniorov.

Dôležitou témou bola aj otázka, prečo sú práve deti a teenageri jedným z najpresnejších indikátorov kvality mesta – ak sa v priestore prirodzene pohybujú a zotrvávajú, priestor zvyčajne funguje dobre aj pre ostatných.

Veľká časť workshopu bola venovaná aktuálnym trendom zo zahraničia. Predstavené boli príklady z Kodane, Amsterda-

mu, Štokholmu či ďalších miest v Dánsku, Holandsku a Švédsku, ktoré dlhodobo pracujú s kvalitným verejným priestorom ako súčasťou klimatickej, dopravnej aj sociálnej politiky miest. Témy zahŕňali detské ihriská prírodného charakteru využívajúce vodu, piesok, vegetáciu a prácu s terénom, priestory pre teenagerov, multifunkčné mestské parky či školské ulice podporujúce bezpečný pohyb detí.

Osobitná pozornosť bola venovaná inovatívnym ihriskám a športoviskám. Prednáška predstavila príklady priestorov navrhnutých pre všetky vekové kategórie aj rôzne výkonnostné úrovne – od multifunkčných ihrísk, pumptrackov a skateparkov až po bouldering, ninja warrior prvky, pingpongové stoly či petanqové ihriská. Dôraz sa kládol na podporu spontánneho pohybu a sociálnej interakcie namiesto súťaživosti.

Významnou témou workshopu bola adaptácia miest na zmenu klímy a hospodárenie s dažďovou vodou. Predstavené boli príklady dažďových záhrad, retenčných prvkov, priepustných povrchov či vegetačných riešení, ktoré pomáhajú ochladzovať mestské prostredie a znižovať prehrievanie verejných priestorov. Pozornosť vzbudili aj herné plochy pracujúce s dažďovou vodou ako súčasťou hry – teda priestory, ktoré motivujú deti a rodičov využívať verejný priestor aj počas daždivého alebo chladnejšieho počasia.

Praktická časť workshopu sa sústredila na otázku: „Pre koho má priestor slúžiť?“ Účastníci podrobne analyzovali potreby jednotlivých skupín používateľov

– malých detí, školákov, teenagerov, seniorov či ľudí so zdravotným znevýhodnením. Súčasťou metodiky boli aj tri základné otázky používané pri hodnotení verejného priestoru: Mám sa tam ako dostať? Mám dôvod zotrvať? A mám si kde sadnúť?

V závere workshopu účastníci

pracovali v skupinách na priestore Sad na Studničkách, ktorý susedí s mestským úradom v Žiline, kde sa workshop konal. Park je historicky spojený s prameňmi vodného zdroja, a práve téma vody sa stala jedným z najsilnejších motívov skupinovej práce. Účastníci pripravili SWOT analýzu územia a návrhy úprav pre rôzne cieľové skupiny. Všetky pracovné skupiny sa pritom zhodli, že vodné prvky, možnosť kontaktu s vodou, jej zvuk či dotyk počas letných mesiacov môžu byť prirodzeným atraktorom pre všetky generácie.

Diskusia zároveň ukázala, že požiadavky jednotlivých skupín používateľov si často neprotirečia, ale sa prirodzene dopĺňajú. Tieň, kvalitné sedenie a jeho rôzne formy, bezpečný pohyb, kontakt s prírodou, hra, priestor pre zastavenie či aktívne trávenie voľného času sú hodnoty, ktoré zlepšujú verejný priestor pre všetkých bez ohľadu na vek. Workshop tak potvrdil, že kvalitný verejný priestor nevzniká umiestnením jednotlivých prvkov, ale vytváraním pestrého ekosystému aktivít a pobytu.

Jana Adamková
Odborný garant: Studio 21

Studio 21
VEREJNÝ PRIESTOR JE NAŠE IHRISKO

BANSKÁ BYSTRICA

V mestskom parku sa vysadí 330 nových stromov, zhoda je na ozdravnom prístupe obnovy zelene

Revitalizácia Mestského parku na Tajovského ulici v Banskej Bystrici pokračuje ďalšou etapou. Po hydrogeologickom prieskume a odstránení nebezpečných drevín pripravuje mesto náhradnú výsadbu, v rámci ktorej pribudne celkovo približne 330 nových stromov. Projekt obnovy je založený na tzv. ozdravnom prístupe, ktorý sa snaží zachovať čo najviac existujúcej zelene a zároveň zvýšiť biodiverzitu a odolnosť parku voči klimatickým zmenám.

Zdroj: <https://www.banskabystrica.sk/aktuality/2026/v-mestskom-parku-sa-vysadi-330-novych-stromov-zhoda-je-na-ozdravnom-pristupe-obnovy-zelene/>

ŽILINA

Mesto predstavuje moderný spôsob triedenia odpadu, pilotný projekt spúšťa na Hájiku

Mesto Žilina spúšťa na sídlisku Hájik pilotný projekt moderného systému triedenia odpadu pre bytové domy. Uzamykatelné kontajnery s elektronickými čipmi majú priniesť väčší poriadok, férovejšie využívanie stojísk a obmedziť tzv. odpadovú turistiku. Do pilotnej fázy je zapojených 573 bytov v 42 vchodoch, pričom nový systém má mestu priniesť aj dôležité dáta pre jeho prípadné rozšírenie do ďalších častí mesta.

Zdroj: <https://zilina.sk/mesto-predstavuje-moderny-sposob-triedenia-odpadu-pilotny-projekt-spusta-na-hajiku/>

Žilina výrazne zvyšuje investície do svojho rozvoja

Mesto Žilina plánuje v roku 2026 investovať do svojho rozvoja viac ako 23,3 milióna eur, čo predstavuje výrazný nárast investičných aktivít oproti minulému roku. Finančné smerujú do modernizácie verejných priestorov, obnovy infraštruktúry, podpory mobility či zelene naprieč celým mestom, pričom väčšina projektov bude financovaná z fondov Európskej únie a štátneho rozpočtu. Cieľom samosprávy je postupne znižovať investičný dlh a zlepšovať kvalitu života obyvateľov.

Zdroj: <https://zilina.sk/zilina-vyrazne-zvysuje-investicie-do-svojho-rozvoja/>

KOŠICE

Do Košíc príde 30 nových CNG autobusov za takmer 14 miliónov eur

Dopravný podnik mesta Košice plánuje výrazne posilniť svoj vozový park nákupom 30 nových nízkopodlažných autobusov na stlačený zemný plyn (CNG). Moderné vozidlá majú priniesť vyšší komfort, bezpečnosť aj ekologickejšiu prevádzku mestskej hromadnej dopravy, pričom do ulíc by mali postupne vyraziť od leta 2027. Investícia vo výške takmer 13,8 milióna eur je financovaná najmä z eurofondov.

Zdroj: <https://www.kosice.sk/clanok/do-kosic-pride-30-novych-cng-autobusov-za-takmer-14-milionov-eur>

DUBNICA NAD VÁHOM

Úsek Vážskej cyklomagistrály medzi Trenčínom a Dubnicou nad Váhom je oficiálne otvorený

Takmer 14-kilometrový úsek Vážskej cyklomagistrály medzi Trenčínom a Dubnicou nad Váhom je od 27. apríla 2026 oficiálne sprístupnený verejnosti. Projekt za viac ako 9 miliónov eur, podporený z Plánu obnovy a rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja, posúva výstavbu magistrály na približne 75 % jej plánovanej dĺžky a posilňuje možnosti ekologickej dopravy aj rekreácie v regióne.

Zdroj: <https://www.dubnica.eu/udalosti-v-meste/aktuality/usek-vazskej-cyklomagistraly-medzi-trencinom-a-dubnicou-nad-vahom-je-oficialne-otvoreny-4310sk.html>

BREZNO

Mesto Brezno je vo finále najväčšieho projektu za posledných dvadsaťpäť rokov

Mesto Brezno dokončuje najväčší investičný projekt za posledných 25 rokov – výstavbu veľkého nájomného bytového domu, ktorý poskytne bývanie pre stovky ľudí. Po schválení poradovníka viac ako 300 žiadateľov samospráva pripravuje pridelovanie bytov a podpis nájomných zmlúv, pričom prvé odovzdávanie bytov novým nájomníkom je plánované na jún 2026.

Zdroj: <https://www.brezno.sk/mesto-brezno-je-vo-finale-najvacsieho-projektu-za-poslednych-dvadsatpat-rokov/?f=>

Studio 21

VEREJNÝ PRIESTOR JE NAŠE IHRISKO

Tvoríme lepšie miesta pre život a skvalitňujeme to, na čom nám všetkým záleží. Lebo verejný priestor je naše ihrisko.

studio21.sk

Pozrite si niektoré z našich realizácií:

- **detských ihrísk**
- **workoutových ihrísk**
- **multifunkčných športovísk**
- **parkovania bicyklov**
- **úpravy verejných priestorov**
- **a mnoho ďalších...**

Studio 21, s.r.o.

Stará Vajnorská 90
831 04 Bratislava | Slovakia

T +421 2 43 42 72 12

M +421 910 21 21 21

